

معرفی کوتاه مهدی‌زاده کابلی – دانشمند، نویسنده و چهره‌ی هنری و فرهنگی افغانستان.

بر اساس اطلاعات موجود در صفحه ۱۲۰۶ از جلد سوم دانشنامه‌ی ادب فارسی و سایر منابع.

مهدی‌زاده کابلی، زاده‌ی ۱۳۲۷ خورشیدی در افغانستان، از اندیشمندان، نویسندگان و مهندسان برجسته‌ی معاصر این کشور است. او در سال ۱۳۴۶ خورشیدی موفق به دریافت دیپلوم لیسانس در رشته‌ی مهندسی سیویل از (فاکولته انجیری) پوهنتون کابل شد و همزمان، به‌عنوان معاون استاد در همان فاکولته به تدریس و فعالیت علمی پرداخت.

همزمان با تحصیل و تدریس در پوهنتون کابل، فعالیت‌های سیاسی او نیز آغاز شد و به جنبش سیاسی علیه نظام دیکتاتوری حاکم پیوست و یکی از مبارزان بر ضد اشغال افغانستان توسط اتحاد جماهیر شوروی سابق بود و به همین دلیل، در سال ۱۳۶۲ به ناچار افغانستان را ترک کرد و به ایران پناه برد. از آن پس، در حوزه‌های تاریخ و دین‌شناسی به ادامه تحصیل پرداخت و پژوهش‌های گسترده‌ای در زمینه‌های تاریخ، سیاست، جامعه‌شناسی و فرهنگ افغانستان انجام داد و آثار متعددی در این حوزه‌ها منتشر کرد.

وی به‌عنوان یکی از چهره‌های فرهنگی و سیاسی مهاجر، در کنار فعالیت‌های علمی و فرهنگی، در تبعید نیز از کوشش سیاسی بازنایستاد و به‌عنوان یکی از چهره‌های فکری جنبش دموکراسی افغانستان شناخته شد.

او، یکی از بنیان‌گذاران انجمن مهندسی افغان‌ها در ایران بود و نقش مؤثری در راه‌اندازی آن ایفا کرد. حضور او در نشست‌های اندیشگی و تلاش در جهت گفتمان صلح، وحدت ملی و بازسازی فرهنگی افغانستان، وجهه‌ای تأثیرگذار از او در جامعه‌ی مهاجرین افغانستانی در ایران ساخت.

مهدی‌زاده کابلی افزون بر این فعالیت‌ها، در عرصه‌ی مهندسی و طرح‌های عمرانی نیز نقشی ماندگار داشت و با مشارکت در پروژه‌های فنی و ساختمانی متعدد در ایران، از جمله در پروژه‌های پل لاله در اصفهان، پل طبرسی، پل غدیر، پل انقلاب در مشهد، مجموعه‌های صنعتی و مسکونی در استان خراسان، سیستان و بلوچستان، چاه بهار، بندر عباس و فرودگاه امام خمینی در تهران تجربه‌ی فنی خود را به‌عنوان مدیر اجرایی، ناظر مشاور و مدیر پروژه‌ها در خدمت بازسازی زیرساخت‌ها این کشور قرار داد.

وی از سال‌های آغازین تا کنون، یکی از چهره‌های پُرکار در تحلیل و واکاوی تاریخ افغانستان بوده است و همواره در آثار خود به پرسش‌هایی بنیادین چون: «ایران چیست؟»، «افغانستان کجاست؟»، «ملت افغان کیست؟»، «مرزهای سیاسی و فرهنگی معاصر افغانستان چگونه پدید آمد؟»، «ریشه‌های بحران در افغانستان کدام‌اند؟» و «نقش هویت مذهبی، قومی و زبانی در تاریخ اندیشه‌ی افغانستان چه بوده است؟» پاسخ‌هایی ژرف و پژوهش‌محور ارائه کرده است.

پس از سقوط دولت طالبان، نمایندگی مهاجرین افغان در ایران را در هر دو لویه‌جرگه افغانستان به عهده گرفت. او در لویه‌جرگه سال ۱۳۸۳، مخالف پسوند «اسلامی» برای نام حکومت افغانستان بود. همچنین او در کنفرانس‌های بین‌المللی از جمله گفتگوی تمدن‌ها بین ایران و افغانستان و کنفرانس برلین که از جانب بنیاد صلح سوئیس در مورد آلمان برگزار شده بود، شرکت داشت.

او که از سال ۱۳۸۳ در آلمان زندگی می‌کند، در سال ۲۰۰۴ الهیات مسیحیت را در هلند فراگرفت. در سال ۲۰۰۷ میلادی تحصیلات کارشناسی ارشد خود را در رشته‌ی مهندسی مدیریت صنعتی در دانشگاه تی‌یو درسدن ادامه داد و در سال ۲۰۱۵ دکترای خود را در رشته‌ی بازسازی ساختمان‌های قدیمی در دانشکده‌ی مهندسی همان دانشگاه به پایان برد.

با این‌حال، مهدی‌زاده کابلی در طول چهار دهه‌ی گذشته، در آثار مکتوب و سخنرانی‌های خود، کوشیده است تا تصویری نو از تاریخ، فرهنگ و جامعه‌ی افغانستان ارائه دهد. آثار او در نشریات مختلف داخل و خارج از افغانستان منتشر شده است. از جمله آثار پژوهشی او می‌توان به موارد زیر اشاره کرد، از آثار مهم در شناخت تاریخ کهن و معاصر این کشور به‌شمار می‌آیند:

کتاب «درآمدی بر تاریخ افغانستان» (چاپ ۱۳۷۶ خ)، «تاریخ افغانستان» در چهار جلد، «سیر تاریخی ادیان در افغانستان»، «افغانستان مهد آیین زرتشت»، «تبارشناسی قومی در افغانستان»، «نکاتی درباره‌ی افغان و افغانستان»، «پژوهشی در زبان‌های افغانستان»، «جستاری بر نام‌های تاریخی ایران و افغانستان»، «افغانستان در مطبوعات ایران» و «تاریخچه‌ی جنبش دموکراسی در افغانستان».

